

Вінницький національний технічний університет
Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

(обов'язковий)

I (бакалаврський) рівень вищої освіти

2020-2021 н.р.

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціальність 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Викладач: Вітюк А.В.

Мова викладання: українська

Семестр – 7-й, 3-за скор. терм.

Кредитів ЕКТС – 5;

Лекцій – 45 год. (денна), 10 год (заочна)

Практичних – 45 год. (денна), 10 год (заочна)

Самостійна робота – 60 год. (денна), 120 год (заочна)

Вид контролю: іспит

Передумови для вивчення дисципліни. Дисципліна «Бізнес-планування» базується на вивченні дисципліни «Економетрія». Ця дисципліна безпосередньо пов'язана і доповнює такі дисципліни, як «Організація виробництва та торгівлі», «Маркетинг», «Аналіз господарської діяльності».

Мета вивчення дисципліни «Бізнес-планування»» полягає у засвоєнні теоретичних знань і набуття практичних навичок бізнес-планування, які входять у компетенцію підприємця.

Компетентності:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

СК 11. Здатність створення та ведення власного бізнесу на базі стартап проектів з використанням інноваційних та інформаційних технологій.

Результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

ПРН 21. Знати основи організації та ведення власного бізнесу на базі стартап проектів з використанням інноваційних та інформаційних технологій.

В результаті вивчення курсу здобувачі повинні:

знати:

- сутність та функції бізнес-плану в ринковій економіці;
- склад інформації, яка потрібна для розробки бізнес-плану;
- послідовність розробки бізнес-плану;
- сутність стратегічного планування на підготовчій стадії розробки бізнес-плану;
- структуру бізнес-плану;
- призначення резюме бізнес-плану та вимоги для його складання;
- цілі та логіку дослідження ринку, визначення цільового ринку та місцезнаходження фірми;
- концепції поведінки фірми на ринку та сфери їх застосування;
- складові стратегії маркетингу і можливі підходи до їх висвітлення в бізнес-плані;
- різновиди ціноутворення та сфери їх застосування;
- мету, механізм й логіку розробки виробничого плану;
- мету і послідовність розробки організаційного плану;
- принципи визначення потреби фірми в персоналі;
- організаційно-правові форми бізнесу та їх вплив на кінцеві результати роботи фірми;
- способи зменшення ризику в підприємницькій діяльності;
- мету, значення та послідовність розробки фінансового плану;
- суть та способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану.

вміти:

- проводити зовнішній та внутрішній аналіз стану фірми;
- визначити цілі діяльності фірми;
- складати та правильно оформлювати бізнес-план;
- розробляти всі розділи бізнес-плану;
- здійснювати дослідження ринку товарів та послуг, визначити цільовий ринок та місцезнаходження фірми;
- вибирати стратегію ціноутворення, канали збуту продукції тощо;
- здійснювати різноманітні розрахунки, необхідні для розробки виробничого плану;
- розраховувати чисельність працівників різних професій, спеціальностей тощо;
- оцінювати ризики, які можуть виникнути при виконанні бізнес-плану, та мінімізувати їх;

- розраховувати показники оцінки фінансового стану фірми;
- здійснювати презентацію бізнес-плану тощо.

Тематика

Змістовний модуль 1. Загальні основи бізнес-планування

Тема 1. Бізнес-план у ринковій системі господарювання

Бізнес-план як необхідний інструмент діяльності підприємства. Функції та цілі розробки бізнес-плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Методологія та стадії розробки бізнес-плану. Види та основні сфери застосування бізнес-планів.

Тема 2. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану

Структура бізнес-плану. Логіка розробки бізнес-плану. Титульний лист, анотація та концепція бізнесу. Вимоги до написання та оформлення бізнес-плану.

Тема 3. Підготовча стадія розробки бізнес-плану

Процес стратегічного планування на підготовчій стадії. Визначення місії, бачення та формування цілей підприємства. Зовнішній і внутрішній аналіз. Виявлення сильних і слабких сторін діяльності підприємства. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії.

Тема 4. Продукт (послуга) і ринок

Характеристика послуг і продукції. Прогноз обсягів продажів. Структура ринку. Конкуренція і конкурентна перевага

Змістовний модуль 2. Види та елементи планів

Тема 5. План маркетингу

Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. Формування стратегії маркетингу. Реалізація стратегії маркетингу. Процес ціноутворення та встановлення цін. Політика комунікацій.

Тема 6. План виробництва

Виробництво і виробнича кооперація. Потреба в довгострокових активах. Планування виробничої потужності підприємства. Потреба в обігових коштах. Прогноз витрат.

Тема 7. Організаційний план

Цілі і структура організаційного плану. Вибір організаційно-правової форми ведення бізнесу. Визначення потреб у персоналі. Визначення організаційної структури підприємства. Календарний план.

Тема 8. Фінансовий план

Значення зміст і технологія розробки фінансового плану. Стратегія фінансування. План доходів і видатків. Визначення точки беззбитковості. План грошових надходжень і витрат. Плановий баланс. Очікувані фінансові показники.

Тема 9. Оцінка ризиків і страхування

Суть і класифікація ризиків. Управління ризиками. Причини виникнення і фактори впливу на динаміку ризиків. Розрахунок ризиків бізнес-плану. Способи зниження ризиків.

Тема 10. Оформлення, презентація і експертиза бізнес-плану

Процедура оформлення бізнес-плану. Цілі, завдання і організація проведення презентації бізнес-плану. Експертиза бізнес-плану.

Теми практичних занять

1. Бізнес-план у ринковій системі господарювання
2. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану
3. Підготовча стадія розробки бізнес-плану

4. Продукт (послуга) і ринок
5. План маркетингу
6. План виробництва
7. Організаційний план
8. Фінансовий план
9. Оцінка ризиків і страхування
10. Оформлення, презентація і експертиза бізнес-плану

Методи навчання та техніки, які будуть використовуватись

Основними методами навчання є:

- лекція-візуалізація;
- навчальна дискусія;
- практичні завдання;
- презентація;
- спільні розробки;
- обговорення ситуаційного завдання;
- інтерактивні методи;
- консультації.

Індивідуальні завдання. Робочим навчальним планом передбачені контрольна робота (для здобувачів заочної форми навчання). Крім того, за рішенням кафедри здобувачі готують реферати з окремих тем курсу та доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та здобувачів ВНТУ.

Форми та методи контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань здобувачами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється систематичний поточний контроль знань, наприкінці вивчення курсу передбачається підсумковий контроль. Контроль знань здобувачів здійснюється на практичних заняттях. Поточний контроль організовано у формі вибіркового усного опитування та виконання практичних завдань. Модульний контроль організовано у формі тестових завдань. Оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи робиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді. Підсумковий контроль передбачає складання іспиту.

Оцінювання результатів навчання

<i>Модуль 1</i>		<i>Модуль 2</i>	
Практичні заняття	Бали	Практичні заняття	Бали
Тема 1 (усна доповідь, практич.завдання)	3	Тема 6 (усна доповідь, практич.завдання)	3
Тема 2 (усна доповідь, практич.завдання)	3	Тема 7 (усна доповідь, практич.завдання)	3
Тема 3 (усна доповідь, практич.завдання)	3	Тема 8 (усна доповідь, практич.завдання)	3
Тема 4 (усна доповідь, практич.завдання)	3	Тема 9 (усна доповідь, практич.завдання)	3
Тема 5 (усна доповідь, практич.завдання)	3	Тема 10(усна доповідь, практич.завдання)	3
СРС	15	СРС	15
Колоквіум 1(тести)	7	Колоквіум 2(тести)	8

Сума за модуль 1	37	Сума за модуль 1	38
Екзамен – 25 балів			
Сума за семестр 100 балів			

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	90-100б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; виявлено глибокі знання здійснення бізнес-планування підприємницьких, торговельних та біржових структур, сформовано необхідні практичні навички вирішувати професійні завдання бізнес-планування; усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
	добре «4+»	B	82-89б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; сформовано уміння викладати основні ідеї щодо організації бізнес-планування підприємницьких, торговельних та біржових структур. Необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
III Достатній (конструктивний) «4»	добре «4»	C	75-81б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин. Вміння викладати базові ідеї щодо бізнес-планування підприємницьких, торговельних та біржових структур, а також практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо; усі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками.
	задовільно «3+»	D	64-74б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, виявлено знання та розуміння основних положень бізнес-планування; необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно «3»	E	60-63б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання завдань не виконано або якість виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.
	«незадовільно з можливістю повторного складання «2»	FX	35-59б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
I Низький «2»	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни «2»	F	0-34б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт

Рівень компетентності	За нац. шкалою	Критерії оцінювання		
		Усна доповідь	Практичне завдання	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	5 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	5 б.: виставляється при правильному та безпомилковому проведенні необхідних розрахунків з поясненням і коментуванням отриманих результатів	16-17(18) б.: 90-100% правильних відповідей
III Достатній (конструктивний) «4»	добре	3-4 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	3-4 б.: при правильному і безпомилковому розв'язанні задачі, але без пояснень до розрахунків, без посилань на певні формули чи методики, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів	13-15 б.: 75-89% правильних відповідей
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно	1-2 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	1-2 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання формул або методик розв'язання відповідних задач	10-12 б.: 60-74% правильних відповідей
I Низький «2»	незадовільно	0 б.: за повну відсутність відповіді	0 б.: виставляється у випадку, якщо задача не розв'язана взагалі	0-9 б.: 0-59% правильних відповідей

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів на екзамені

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	23-25 б.: Здобувач має глибокі і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати поняття, використовуючи наукову термінологію з дисципліни, вільно володіє понятійним апаратом сучасних теоретичних засад предмета, об'єкта, методичних прийомів та процедур. Вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у процесі розв'язання практичних задач. Володіє умінням проводити елементарну науково-дослідну роботу по вивченню та узагальненню актуальних проблем.

<p style="text-align: center;">III Достатній (конструктивний) «4»</p>	добре «4+»	B	<p>21-22 б.: Здобувач має ґрунтовні знання, виконує практичні завдання без помилок, але може допустити неточності в формулюванні, незначні понятійні неточності у формулюваннях та класифікації. Знає про понятійний апарат сучасних теоретичних засад предмета, об'єкта, методичних прийомів та процедур які використовуються на підприємствах. Вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у процесі розв'язання практичних задач. Володіє умінням проводити елементарну науково-дослідну роботу по вивченню та узагальненню актуальних проблем.</p>
	добре «4»	C	<p>19-20 б.: Здобувач має ґрунтовні знання, виконує практичні завдання без помилок, але може допустити неточності в формулюванні, незначні понятійні неточності у формулюваннях та класифікації. Частково знає понятійний апарат сучасних теоретичних засад предмета, об'єкта, методичних прийомів та процедур які використовуються на підприємствах. Не повністю вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у процесі розв'язання практичних задач. Володіє умінням проводити елементарну науково-дослідну роботу по вивченню та узагальненню актуальних проблем.</p>
<p style="text-align: center;">II Середній (репродуктивний) «3»</p>	задовільно «3+»	D	<p>17-18 б.: Здобувач знає основні теми курсу, виконує практичні завдання без помилок, але допускає неточності в формулюванні, понятійні неточності у формулюваннях та класифікації. Частково знає понятійний апарат сучасних теоретичних засад предмета, об'єкта, методичних прийомів та процедур які використовуються на підприємствах. Не повністю вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у процесі аналізу та моделювання ситуацій.</p>
	задовільно «3»	E	<p>15-16 б.: Здобувач знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер, іноді невідкріплені прикладами. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях. Не здатен самостійно розв'язувати практичні задачі.</p>
<p style="text-align: center;">I Низький «2»</p>	«незадовільно з можливістю повторного складання «2»	FX	<p>9-14 б.: Здобувач має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, розкриття змісту основних процесів та понять відбувається на побутовому рівні. Практичні навички на рівні розпізнавання.</p>
	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни «2»	F	<p>0-8 б.: здобувач повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.</p>

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень «Кодекс етики ВНТУ», «Положення про академічну доброчесність здобувачів та науково-педагогічних працівників ВНТУ», «Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень здобувачів у ВНТУ» та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. Козловський В.О. Бізнес-планування: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В.О. Козловський, О.Й. Лесько; Вінницький національний технічний ун-т. – Вінниця : Універсум-Вінниця, 2008. – 241 с.
2. Кривонос А.О. Бізнес-планування на підприємстві: Навч. посіб. / Міжрегіональна академія управління персоналом. – К.: МАУП, 2005. – 160 с.
3. Кучеренко В.Р., Карпов В.А., Маркітан О.С. Бізнес-планування фірми: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 423 с.
4. Наливайченко С.П. Бізнес-планування у туріндустрії: навч. посіб. для студ. екон. напрямів підготов. / Наливайченко С.П., Реутов В.Є., Цьохла С.Ю.; Крим. екон. ін-т ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – Сімф.; Саки: Підприємство Фенікс, 2011. – 190 с.
5. Покропивний С.Ф., Соболь С.М., Швиданенко Г.О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник / Київський національний економічний ун-т. – 2.вид., доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 379 с.
6. Акулов М. Г. Робоча книга з бізнес-планування: (методичні рекомендації з написання і розробки бізнес-плану). – Умань: ТОВ "Аналітик", 2003. – 56 с.
7. Барнич Ю.О. Бізнес-план виробничої підприємницької діяльності: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: ВАТ "УкрНДІСВД", 2002. – 120 с.
8. Бізнес-планування: навчально-методичний комплекс для студентів економічних спеціальностей / упорядники М.В. Голованенко, О.В. Богуславський. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 39 с.
9. Бізнес-планування: Метод. вказівки та завдання контр. роботи для студ. ф- ту заоч. освіти спец. "Облік і аудит", "Економіка підприємства" / Укоопспілка. Львівська комерційна академія / Я.Д. Качмарик (уклад.), Т.Г. Васильців (уклад.). – Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2006. – 36 с.
10. Грабар І.Г., Титаренко В.Є. Система технологій і основи бізнес-планування: Навч. посіб. / Житомирський інженерно-технологічний ін-т. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 128 с.
11. Стецюк П.А. Бізнес-план в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств. – К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2007. – 110 с.
12. Колесніков Г.О. Теоретичні основи складання фінансового плану в процесі бізнес- планування: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Колесніков Г.О.; Укр. акад. наук, Волин. ін- т економіки та менедж. – Луцьк : ВІЕМ, 2010. – 140 с.
13. Кроль Ю.Я. Економічний механізм процесу інвестиційного бізнес-планування (методологія та практика). – Х.: Основа, 2002. – 176 с.
14. Лавров Є.А., Пасько Н.Б., Смоляров Г.А., Курило А.О., Виганяйло С.М. Інформаційні технології бізнес-планування: навч. посібник. – Суми : Довкілля, 2007. – 97 с.

